

Silmän iskuvamma

Lääkärikirja Duodecim

28.12.2021

Silmätautien erikoislääkäri Matti Seppänen

- Yleisyys
- Oireet
- Tutkimukset
- Hoito
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Silmän iskuvamma voi aiheuttaa vaurioita silmän etuosissa, silmän takaosassa sekä silmää ympäröivissä luisissa rakenteissa.
- Silmän iskuvamma voi johtaa verkkokalvon irtaumaan tai silmän ulkoseinän repeytymiseen.
- Silmän etukammioon voi vuotaa verta, ja se voi hoitamattomana olla pahimmillaan silmän sokeutumiseen johtava tila.
- Silmän iskuvamman vuoksi on yleensä lievää luomiturvotusta lukuun ottamatta syytä itse suoritetun ensiavun jälkeen hakeutua välittömästi hoitoon.

Yleisyys

Silmän tylpät iskuvammat ovat yleisiä vapaa-ajan harrastusten parissa sekä työssä tapahtuvien tapaturmien vammoja. Noin kolmasosa kaikista silmävammoista on tylppien esineiden aiheuttamia.

Oireet

Ulkoiset oireet silmävamman jälkeen kertovat usein vamman energiasta.

Musta silmä eli luomien mustelma johtuu verenvuodosta silmää ympäröiviin kudoksiin. Luomien mustelma ilmenee yleensä 24 tunnin sisällä vamman syntymisestä. Mustelma valuu usein alaspäin painottuen alaluomelle. Jos mustelma on laaja-alainen (ns. pandansilmä), se voi viitata silmää ympäröivien luisten rakenteiden murtumaan.

Sidekalvon alla oleva vuoto voi viitata silmän rakenteiden repeytymiseen. Jos silmän rakenteissa epäillään repeytymää, lääkärin pitää tutkia silmä päivystyksellisesti.

[Etukammion verenvuoto](#) on varsin tavallinen seuraus silmävammasta. Etukammion verenvuoto voi esiintyä vasta päivienkin jälkeen vammasta. Etukammion verenvuoto voi aiheuttaa näön alenemista, silmänpaineen voimakasta nousua ja kipua. Etukammion verenvuoto voi näkyä laaja-alaisena paljain silmin. Tällöin silmän läpinäkyvän osan, sarveiskalvon ja silmän värikalvon (sinisilmäisillä sininen, ruskeasilmäisillä ruskea) väliin jäävään etukammioon voi kertyä paljain silmin havaittava verikertymä.

[Verkkokalvon irtauma](#) voi seurata silmän tylppää vammaa. Irtuma johtuu silmän sisällä olevan lasiaisen aiheuttamasta vedosta vamman yhteydessä. Verkkokalvon irtaumaan voi viitata tumma yhtenäinen varjo näkökentässä, viivojen vääristyminen, salamointi ja näöntarkkuuden alentuminen.

Tutkimukset

Silmälääkärin tutkimuksissa tarkistetaan näöntarkkuus ja silmänpaine. Silmälääkäri tutkii myös silmän biomikroskoopin avulla. Kammiokulma tutkitaan kammiokulmalinssin (ns. gonioskopialinssi) avulla. Tarvittaessa otetaan tietokonekerroskuvaus silmäkuopan alueelta, jos epäillään [silmän alueen sysäysmurtumaa](#).

Silmän iskuvamma tulee ohjata päivystyksellisesti silmälääkärille jos havaitaan [etukammioverenvuoto \(hyfeema\)](#), on epäily [silmän läpäisevästä vammasta](#) tai todetaan lasiaisverenvuoto.

Hoito

Koholla olevaa silmänpainetta hoidetaan tarvittaessa paikallisilla silmätipoilla.

Etukammion verenvuoto edellyttää usein vuodelepoa, sairauslomaa ja seurantaa. Tarvittaessa tehdään etukammiohuuhtelu leikkaussalissa.

Silmän iskuvammaa voi seurata verkkokalvon repeämä tai verkkokalvon irtauma. Repeämän hoitona on paikallinen laserhoito ja tarvittaessa leikkaushoito. Verkkokalvon irtaumaan tarvitaan usein leikkaushoito.